

made för. L. P. Larsen, Horsens, Danmark. Från den 8 april 1902. (Ombud: T. Wawrinsky.)

N:r 812/1902. Kombinerad servett- och mustaschhållare. K. Låndeborg, Borås. Från den 30 april 1900. (Ombud: L. Romell.)

N:r 1174/1902. Tudelad kuggstång för skomakermaskiner. E. Claes, Mühlhausen i Thüringen, Tyskland. Från den 27 juni 1902. (Ombud: J. Edberg.)

N:r 1202/1901. Anordning vid hästräfsor. P. E. Pettersson, Vingåker. Från den 9 juli 1901. (Ombud: E. Nordlindh.)

N:r 2003/1901. Sätt och apparat för framställning af järn. H. Harmet, St. Etienne, Frankrike. Från den 19 november 1901. (Ombud: F. L. Enquist.)

N:r 439/1902. Anordningar vid maskiner för spridning af kalk eller andra korn- eller pulverformiga ämnen. Tidaholms Bruks Aktiebolag, Tidaholm. Från den 7 mars 1902. (Ombud: E. Svanqvist.)

N:r 780/1902. Anordningar vid afllopsregulatorer för vätskor. J. I. Kudelius och A. F. Boklund, Lund. Från den 26 april 1902. (Ombud: T. Wawrinsky.)

N:r 2221/1901. Automatisk matningsanordning vid sågningmaskiner. N. Haglund, Vansbro. Från den 23 december 1901. (Ombud: C. O. Sahlberg.)

N:r 927/1902. Anordningar vid luftballonger. E. A. M. Unge, Stockholm. Från den 5 april 1902.

N:r 2101/1902. Anordning af radiatortråd och kollektortråd vid öfverförande af elektrisk energi utan metallisk linieledning. E. Guarini-Foresio, Liège, Belgien. Från den 20 december 1899. (Ombud: E. Nordlindh.)

N:r 707/1901. Samtalsräknare för telefoner. D. Mc. Queen Bliss och N. H. Holland, Brookline, Mass., Nordamerikas Förenta stater. Från den 16 april 1901. (Ombud: L. Romell.)

N:r 1268/1901. Elektrisk belysningsanläggning. The Moore Electrical Company, New York, Nordamerikas Förenta Stater. Från den 9 juli 1901. (Ombud: J. Edberg.)

N:r 1227/1902. Apparat för att tillföra lysgas under tryck till belysningskroppar. Selas Gesellschaft mit beschränkter Haftung, Berlin, Tyskland. Från den 23 januari 1902. (Ombud: F. L. Enquist.)

N:r 290/1902. Anordningar vid glödlampsfattningar. Firman Inme & Löbner, Berlin, Tyskland. Från den 17 februari 1902. (Ombud: E. Nordlindh.)

N:r 669/1902. Positiv elektrod för ackumulatorer. M. Schneider, Dresden, Tyskland. Från den 10 april 1902. (Ombud: E. Nordlindh.)

N:r 891/1902. Pansarbeklädnad för krigsfartyg m. m. C. P. E. Schneider, Le Creusot, Frankrike. Från den 15 april 1902. (Ombud: T. Wawrinsky.)

N:r 167/1902. Öppen lindning för likströmsgeneratorer eller motorer. E. C. A. Andreen och O. Stålhane, Ludvika. Från den 24 april 1902. (Ombud: C. T. Sundhol.)

N:r 1327/1902. Kopplingsanordning vid automatiska telefontkopplingsanordningar. Deutsche Waffen- und Munitionsfabriken, Berlin, Tyskland. Från den 4 augusti 1902. (Ombud: E. Svanqvist.)

N:r 1686/1902. Maskin för framställning af papperspåsar. B. J. Jensen, Köpenhamn, Danmark. Från den 24 september 1902. (Ombud: O. Dahl.)

N:r 2164/1902. Utkastare för automatiska eldvapen. J. M. Browning, Ogden Weber, Utah, Nordamerikas Förenta Stater. Från den 30 april 1902. (Ombud: O. Dahl.)

N:r 1223/1901. Fällbom för järnvägsöfvergångar. E. J. Petterssons Smides- & Mek. Verkstads Aktiebolag, Stockholm. Från den 5 juli 1901. (Ombud: O. Dahl.)

N:r 1734/1901. Etsapparat. J. A. Holmström, Gefle. Från den 2 oktober 1901. (Ombud: E. Svanqvist.)

N:r 1530/1902. Broms. J. Fischer och H. Schneider, Solothurn, Schweiz. Från den 26 augusti 1902. (Ombud: A. Hagelin.)

N:r 2240/1902. Anordning vid ämnesshållare för graveringsmaskiner. The Linotype Company Limited, London, England. Från den 1 juli 1901. (Ombud: E. Svanqvist.)

N:r 890/1901. Ugn för torkning, koksning eller förgasning af fuktigt bränsle. N. Fredriksson, Svedala. Från den 4 maj 1901. (Ombud: E. Svanqvist.)

N:r 2099/1901. Raknings- eller skägghjullningsmaskin. P. A. Carlsson, Dalkarlslyttan, Lindesberg. Från den 3 december 1901. (Ombud: L. Romell.)

N:r 1451/1902. Spärranordning för luftventiler. H. Jernstedt, Qvillebäcken, Göteborg. Från den 13 mars 1902.

N:r 1244/1902. Anordning för varierande af körhastigheten hos automobiler. A. de Dion och G. Bouton, Puteaux, Frankrike. Från den 10 juli 1902. (Ombud: H. Palmquist.)

N:r 1603/1902. Stänginrättning för fat. H. C. Hansen och A. Ulmaes, Gjøvik, Norge. Från den 9 september 1902. (Ombud: T. Wawrinsky.)

N:r 2105/1900. Apparat för inrökning af slutna rum. (Tillägg till patentet n:r 12879.) T. A. Clayton, Germantown, Philadelphia, Penns., Nordamerikas Förenta Stater. Från den 12 december 1899. (Ombud: K. Y. Zacco.)

N:r 1033/1901. Elektrisk ugn. C. P. E. Schneider, Le Creusot, Frankrike. Från den 1 juni 1901. (Ombud: T. Wawrinsky.)

N:r 1452/1901. Sätt och apparat för sterilisering. C. de Bock, Brüssel, Belgien. Från den 12 augusti 1901. (Ombud: O. Dahl.)

N:r 2202/1901. Anordningar, för sönderdelning af betblast och bethufvuden eller liknande material. L. Wüstenhagen, Hecklingen vid Strassfurt, Tyskland. Från den 18 december 1901. (Ombud: E. Svanqvist.)

N:r 48/1902. Sätt att rena sockersaft. A. Nodon och J. Piettre, Paris, Frankrike. Från den 11 januari 1902. (Ombud: H. Palmquist.)

N:r 739/1902. Sätt att framställa narfvadt och dekoreradt läder jämte sålunda framställd produkt. M. Pianko, Woodhaven, New York, Nordamerikas Förenta Stater. Från den 21 april 1902. (Ombud: T. Wawrinsky.)

N:r 1927/1902. Garfningsmaskin. A. Ö. Hansen, Köpenhamn, Danmark. Från den 1 november 1902. (Ombud: E. Svanqvist.)

N:r 952/1898. Sätt för framställning af reliefbilder. C. Pietsner, Wien, Österrike. Från den 13 juni 1898. (Ombud: H. Palmquist.)

N:r 845/1902. Sträckinrättning för handsågar. C. E. Öhman och O. Delander, Edsbyn. Från den 5 maj 1902. (Ombud: E. Svanqvist.)

N:r 1399/1902. Anordning vid skidklämmor. C. Frogner och M. Hansen, Kristiania, Norge. Från den 5 augusti 1902. (Ombud: A. Hagelin.)

N:r 1459/1900. Sug- och tryckpump. G. A. Granström, Kärrgrufvan. Från den 3 september 1900. (Ombud: F. L. Enquist.)

N:r 1834/1901. Sätt att medels skoningar fästa skenspikar i träsyllar. W. M. Fridericia, Köpenhamn, Danmark. Från den 23 oktober 1901. (Ombud: E. Svanqvist.)

N:r 1464/1902. Anordning för fästande af skaft vid borstar och dyligt. W. D. Herbert och W. Murley, Hull, England. Från den 19 augusti 1902. (Ombud: F. L. Enquist.)

N:r 281/1901. Ventilatoranordning för luftpumpar till fotogenkök. C. A. Neiglick, Stockholm. Från den 18 februari 1901. (Ombud: O. Dahl.)

N:r 307/1901. Ängturbindynamo. A. Johansson, Stockholm. Från den 21 februari 1901. (Ombud: O. Dahl.)

N:r 390/1901. Anordning vid blålägsrundbrännare för fotogenkök. Aktiebolaget Optimus, Carlsvik, Stockholm. Från den 5 mars 1901. (Ombud: O. Dahl.)

N:r 633/1901. Anordning för inmatning af karbid vid acetylengasverk. A. W. Ringström och S. Kugelmann, Stockholm. Från den 6 april 1901. (Ombud: C. Frauc.)

N:r 1470/1901. Anordningar vid centrifugalpumpar med tätningssrum omkring axeln för inledning af tryckvattnet. Aktiebolaget de Lavals Ängturbin, Jerla, Stockholm. Från den 14 augusti 1901. (Ombud: W. Boman.)

N:r 44/1902. Strömbrytare. Siemens & Halske Aktien Gesellschaft, Berlin, Tyskland. Från den 10 januari 1902. (Ombud: E. Svanqvist.)

N:r 1993/1902. Brännareanordning för spritglödljuslampa med veke. Firman Neufeldt & Kuhnke, Kiel, Tyskland. Från den 3 februari 1902. (Ombud: E. Svanqvist.)

N:r 713/1902. Apparat för afbrytande af en elektrisk ström efter en bestämd tid. J. F. Testor, Stockholm. Från den 17 april 1902. (Ombud: J. Edberg.)

N:r 890/1902. Bordsapparat för telefonanläggningar enligt centralbatterisystemet. Aktiebolaget L. M. Ericsson & Co., Stockholm. Från den 12 maj 1902. (Ombud: E. Svanqvist.)

N:r 845/1902. Signalanordning vid telefonanläggningar enligt centralbatterisystemet. Aktiebolaget L. M. Ericsson & Co., Stockholm. Från den 22 maj 1902. (Ombud: E. Svanqvist.)

Under två månader, hvarje månad till trettio dagar räknadt från den 28 Febr. 1903 står det en hvar öppet, att till Kungl. Patent- och Registreringsverket ingiwa eller i betaldt bref insända skriftliga invändningar (i två exemplar) mot ofvan berörda ansökningar; och hållas ansökningshandlingarna under nämnda tid hvarje söckendag emellan kl. 11 f. m. och kl. 3 e. m. i Kungl. Patent- och Registreringsverkets föreläsningsrum tillgängliga för en hvar, som önskar därpå taga kändedom.

* N:ris 2161/1890-1390/1902 från den 7 Mars. 1450/1900-945/1902 från den 14 Mars.

TEKNISK TIDSKRIFT

TRETTIOTREDJE ÄRGÅNGEN

ALLMÄNNA AFDELNINGEN

T. f. Redaktör: NILS KJELLBERG.

REDAKTIONSTID: 1/2, 10-1/2, 4.

Stockholm 1903.	Centralitycket.
N ^o 14	4 APRIL
Allmänna Afdelningen utkommer hvarje lördag. Meddelanden rörande Afdelningen sändas till Ingeniör NILS KJELLBERG, Stockholm, Sv. Teknologföreningen (A. T. 60 95, R. T. 7 16).	Annonspris: 1 kr. pr centimeter spalthöjd å omslagets yttersidor och 70 öre å öfriga sidor.
	1903

INNEHÅLL: Sammankomster; Svenska Teknologföreningens allmänna möte den 28 Mars 1903; Vattenfallskommitténs betänkande (forts.); Notiser; Svenska Teknologföreningen; Metallnoteringar; Tidskriftsöfversikt; Lediiga platser; Entreprenader; Leveranser; Patenter; Rättelser.

Med detta nummer af Allmänna Afdelningen följer Fjärde häftet af Afdelningen för ARKITEKTUR och DEKORATIV KONST innehållande: Aktiebolaget Rosenbads nybyggnad i kv. Rosenbad vid Strömrogatan; Nyare byggnadsverk; Ögonblicksbilder från Moskva; Vite internationella arkitektkongressen.

SAMMANKOMSTER.

Svenska Teknologföreningen.

AFDELNINGEN FÖR HUSBYGGNADSKONST sammanträder måndagen den 6 April kl. 1/2 8 e. m. — Utskottslåtande angående förslag till föreskrifter för hissar. — Meddelande om arkitektkongressen i Madrid i April 1904. — Föredrag: »Vegeholm, en skänsk medeltidsborg under restaurering», af arkitekt T. Wählin. — Utställning: Regleringsplan till strandparti i Helsingborg, af arkitekt P. Hallman.

Svenska Teknologföreningens Katalog för år 1903.

är under utarbetande. Hrr Ledamöter, som önska ändringar i densamma, behagade snarast insända sina uppgifter. Hrr Ledamöter i landsorten erinras om att verkställd postprenumeration å Teknisk Tidskrift skall, för att gälla som årsavgift, verifieras genom insändande i vanligt bref af prenumerationskvittot, då kvitto å årsavgiften erhålles.

SVENSKA TEKNOLOGFÖRENINGENS ALLMÄNNA MÖTE DEN 28 MARS 1903.

Svenska Teknologföreningen sammanträdde lördagen den 28 Mars till allmänt möte å föreningens lokal. Mötet öppnades af styrelsens ordförande, kommerserådet Joh. Pihlgren, hvar efter till ordförande att leda af tonens förhandlingar utsågs generaldirektören C. F. Th. Nordström. Därefter föredrogs styrelsens berättelse för år 1902, hvilken in extenso återgives i det följande jämte tablåer öfver föreningens ekonomiska ställning vid 1902 års början och slut samt öfver inkomster och utgifter under nämnda år.

Styrelseberättelse.

Till Svenska Teknologföreningen.

Svenska Teknologföreningens styrelse får härmed afgifva berättelse öfver förvaltningen af Föreningens angelägenheter under år 1902.

Under nämnda år hafva i föreningen inträdt 105 nya ledamöter, af hvilka 88 i första och 17 i andra sektionen. Under året har föreningen, så vidt känt är, genom döden förlorat följande ledamöter:

Generaldirektör E. Storckenfeldt, Stockholm, lektor C. G. Särnström, Stockholm, f. d. byggnadschefen G. L. Boklund, Stockholm, major C. G. Borgström, Stockholm, direktör C. Sjögren, Wien, fabriköf W. Wiklund, Stockholm, disponent G. H. Fogelberg, Korsnäs, ingenjör O. F. Appelberg, Stockholm, ingenjör W. E. Auriwillius, Stockholm, ingenjör F. Th. Carlsson, Enköping, kamreraren W. Chergée, Åmål, professor O. G. Nordenström, Åtvidaberg, arkitekt E. M. Törngren, Stockholm, teknolog K. O. Berlin, Säfsjö sanatorium, fabriköf C. A. Clareus, Kuopio, ingenjör C. O. Wengström, Stockholm, ingenjör P. G. E. Lindell, Stockholm, byrådirektör K. O. Zethelius, Stockholm, ingenjör W. Steinholtz, Upsala, grosshandlare C. G. Granström, Stockholm, bergmästare C. H. Lundström, Filipstad; hvarjämte under innevarande år till dato afidit följande: major A. F. Th. Fraenkel, Stockholm, mariningeniör G. R. Ternberg, Malmö, f. d. trafikchefen C. V. Waldenström, Stockholm, professor J. G. Wiborgh, Stockholm.

Dessutom hafva 28 ledamöter under året utträdt ur föreningen.

Stadgad årlig afgift har erlagts af 1,339 ledamöter, däraf 208 af Första och 1,131 af Andra Sektionen, hvarjämte årsavgift för all framtid, erlagts af 2 ledamöter.

Antalet ledamöter, som erlagt årsavgift för all framtid, utgör f. n. 52.

Inom föreningen har under året hållits 85 sammanträden, nämligen 2 allmänna möten, 16 sammanträden inom Första och 10 inom Andra Sektionen samt 57 sammanträden inom afdelningarna, sålunda fördelade:

Afd. för Mekanik.....	8
» » Elektroteknik	11
» » Husbyggnadskonst	15
» » Väg- och Vattenbyggnadskonst	9
» » Kemi och Bergsvetenskap	9
» » Teknisk Undervisning	5
	57

Under det gångna året hafva flere frågor af vikt och betydelse icke blott för föreningen utan för landet i dess helhet varit föremål för behandling och afgörande inom föreningen.

Svenska Teknologföreningen blef under år 1901 genom Kungl. Kommerskollegii försorg satt i tillfälle att yttra sig med anledning af ett af en departements-kommission afgifvet »Underdånigt betänkande rörande elektriska ljus-

och kraftledningarna». Ärendet underkastades redan nämnda år en grundlig utredning inom Afdelningen för Elektroteknik, som därefter till styrelsen inlämnade sitt utlåtande, men blef dock icke slutbehandladt inom föreningen förr än i början af år 1902. Afdelningens för Elektroteknik skrivelse blef då af styrelsen med fullständig anslutning till de i densamma uttalade meningar till Kungl. Kommerskollegium öfverlämnad såsom föreningens yttrande öfver kommissionens betänkande.

En annan fråga af stor vikt, som under sistlidet år behandlats, är den om eganderätten till vattnet i våra floder och strömmar. Denna fråga har väckts genom högsta domstolens utslag i mål rörande kronans vattenrätt i Göta älf vid Trollhättan och däraf härledda juridiska deduktioner, hvilka senare synas hafva framkallat osäkerhet beträffande vattenrätten i vårt land. Vid tredje Allmänna Svenska Teknikermötet i Gefle 1901 behandlades frågan först af ing. N. J. Atterberg i ett föredrag: »Om regeringen och industrien». Inom Svenska Teknologföreningen upptogs frågan sedan af civilingeniör J. G. Richert, som i en skrivelse till styrelsen i början af år 1902 framhöll farorna för landets storindustri af den afkunnade Trollhättedomen samt anhöll, att styrelsen i och för ävägbringande af en kraftig gemensam protest inför det pågående riksmötet mot regalrättens införande, måtte öfverlämna vattenrättsfrågan för särskild behandling inom såväl Sv. Teknologföreningen som andra tekniska föreningar i vårt land. Styrelsen remitterade med anledning häraf ärendet såväl till Sv. Teknologföreningens Andra Sektion som till de tekniska föreningarna i Vesterås, Eskilstuna, Jönköping och Gefle, Skånska Ingeniörklubben i Malmö, Norrköpings Polytekniska Förening och Tekniska samfundet i Göteborg. Sedan såväl sektionen som samtliga nämnda tekniska föreningar sålunda handlagt frågan och däröfver afgifvit yttrande, blefvo samtliga dessa uttalanden, såsom uttryck för den inom tekniska och industriella kretsar i vårt land rådande meningen i fråga om rätten till vattnet i våra strömmar, af styrelsen öfverlämnade till vederbörande Departement, till Kungl. Kommerskollegium, riksdagens herrar ledamöter och andra för frågan intresserade personer.

Inför Teknikermötet i Gefle 1901 väcktes af lektor Fr. Lilliehöök och ingeniör N. J. Atterberg förslag om åtgärders vidtagande för att åt de tekniska yrkena och deras idkare bereda tillfälle att på ett mera direkt sätt utöfva inflytande på statsmakternas öfverläggningar och beslut rörande dessa yrken. Förslaget blef af mötet remitteradt till Sv. Teknologföreningens styrelse, som i januari månad i fjor upptog detsamma till behandling tillsammans med ett af ing. A. Müntzing inlämnadt förslag angående åtgärder för inrättandet af en industririksdag med uppgift att i tekniska frågor samarbeta med den politiska riksdagen. Dessa båda frågor blefvo af styrelsen gemensamt remitterade till Andra Sektionen, som anförtrorde deras behandling åt en kommitté, som under benämningen »kommittén för en teknisk centralmyndighet» sedan handlagt den öfverlämnade utredningen, hvilken senare dock icke under året hunnit afslutas.

En annan viktig fråga, som från Teknikermötet i Gefle öfverlämnades till Sv. Teknologföreningen och under det gångna året där behandlats, är förslaget om åtgärder för ökad användande af svenska industrialster och svensk arbetskraft, vid mötet framlagd af ingeniör J. Hedin.

Andra Sektionen, till hvilken frågan af styrelsen i Januari månad remitterades, anförtrorde dess utredning åt en kommitté, »Sv. Teknologföreningens industrikommitté», hvars arbeten likaledes under året fortgått, men icke under detsamma hunnit föras till slut.

Den af fullmäktige i Järnkontoret redan år 1900 upptagna frågan om inrättande af en turbinprofvningsanstalt, hvaröfver Sv. Teknologföreningens mening begärts, har under sistlidet år inom föreningen slutbehandlats. Frågan hade handlagts af tvenne kommittéer, den ena utsedd af herrar fullmäktige, den andra därefter af Sv. Teknologföreningens Andra Sektion, hvilka båda gillat förslaget om en sådan anstalts inrättande men stannat i olika meningar beträffande de tekniska principerna för dess realiserande. Genom samarbete mellan de båda kommittéerna lyckades man därpå ur de båda förslagen åstadkomma ett sammanjämningsförslag, hvilket å Andra Sektionens sammanträde i Februari 1902 diskuterades och antogs såsom Sektionens uttalande i ärendet. Samtidigt uttalade Sektionen såsom sin mening, att en dylik turbinprofvningsanstalt vore i hög grad behöflig och gagnelig icke blott för bergshandteringen utan äfven för öfriga industrigrenar, där vattenkraft användes såsom drifkraft. Detta Sektionens yttrande blef, åtföljdt af alla tillhörande handlingar, i Maj månad af styrelsen öfverlämnadt till herrar fullmäktige i Järnkontoret såsom resultatet af den utredning inom Sv. Teknologföreningen, som herrar fullmäktiges förslag till turbinprofvningsanstalt genom styrelsens försorg varit underkastadt.

Vid Sv. Teknologföreningens allm. möte den 29 November 1901, då Teknisk Tidskrift ställning och planen för dess utgifning diskuterades, antogs ett förslag att uppdraga åt föreningens styrelse att verkställa utredning rörande Tidskriftens ställning samt utarbeta plan för dess ordnande på lämpligt sätt, äfvensom att styrelsens förslag i denna fråga sedan skulle framläggas för Andra Sektionen. Med anledning häraf anförtrorde styrelsen i Januari månad sistlidet år åt en kommitté af 14 personer, däribland Tidskriftens redaktörer, att taga i öfvervägande ordnandet af redigeringen af Teknisk Tidskrift, särskildt dess allmänna afdelning. Kommittén inlämnade i Maj till styrelsen sitt förslag till frågans ordnande på ett ändamålsenligt sätt, i hvilket en utveckling af allmänna afdelningen på grundvalen af det af styrelsen den 29 Nov. 1892 fastställda programmet föreslås, men därjämte beträffande hufvudredigeringen alldeles nya principer inryckts. Vid förslagets behandling i styrelsen framlades emellertid ett motförslag, i stället gående ut på indragning af allmänna afdelningens hufvudinnehåll till fördel för öfriga afdelningar samt dessas utkommande äfven under sommarmånaderna. Styrelsen anförtrorde då åt en ny kommitté att gemensamt handlägga de båda motsatta förslagen angående Tidskriftens organisation. Denna kommittés utlåtande har dock först under innevarande år kunnat delgifvas styrelsen.

I samband härmed torde böra omnämnas, att af Afdelningen för Husbyggnadskonst förslag gjorts, att under innevarande år en särskild bokhandelsupplaga af Teknisk Tidskrifts afdelning för Arkitektur och Dekorativ konst skulle genom lämplig förläggare distribueras jämte den ordinarie upplagan, hvilket förslag dock ännu icke kunnat slutbehandlas.

Frågan om behofvet af läroböcker för undervisningen vid Kungl. Tekniska Högskolan, som på initiativ af Första Sektionen inom föreningen diskuterats under åren 1900

och 1901, har under sistlidet år slutbehandlats, i det att styrelsen med anslutning till Andra Sektionens uttalande i frågan till Tekniska Högskolans styrelse öfverlämnat Första Sektionen skrivelse af den 24 Mars 1900, åtföljd af samtliga de uttalanden i ärendet, som af styrelsen inlämnats.

Frågan om inrättandet af praktiska arbets- och yrkesskolor i Stockholm har på anhållan af yrkesskolekommittén under året behandlats. Styrelsen öfverlämnade ärendets utredning till Andra Sektionen, som därför vid sitt januari-sammanträde sistlidet år tillsatte en kommitté för frågans behandling. Sedan denna kommitté afgifvit sitt utlåtande, inlämnade Sektionen, i fullständig öfverensstämmelse härmed, till styrelsen sin svarsskrivelse i ärendet, hvilken skrivelse sedan af styrelsen öfverlämnades till yrkesskolekommittén såsom uttryck för Sv. Teknologföreningens åsikt beträffande behofvet af praktiska yrkesskolor äfvensom angående arbetsgifvarnes medverkan för dylika skolors inrättande och bedrivande.

Den utredning beträffande lämpligheten af en svensk industriutställning i Wien under år 1902, som af styrelsen föranstaltats, har under året ledt till det resultat, att förslaget afstyrkts på grund af otillräcklig anslutning från industriidkarnes sida, hvarför detsamma fått förfalla.

Frågan om Tekniska Högskolans elektrotekniska fackskola, dess ställning och utveckling, har under året varit föremål för behandling inom föreningen. Inom Första Sektionen har utarbetats ett förslag till studieplan för denna fackskola, hvilket förslag sedan underställts Afdelningens för Elektroteknik bedömande. Sedan afdelningen häröfver yttrat sig, hafva samtliga handlingar i ärendet genom förmedling af föreningens styrelse öfverlämnats till styrelsen för Tekniska Högskolan med anhållan, att styrelsen ville, i den mån fackskolans utveckling det kräfer, taga hänsyn till däri framställda önskemål och förslag.

Vid Andra Sektionens sammanträde i Mars månad 1901 upptogs, på begäran af Första Sektionen, frågan, huru tillfälle till praktiska studier bäst borde beredas elever vid Tekniska Högskolan. Frågans utredande anförtrordes åt en kommitté, hvars arbeten fortgått äfven under sistlidet år. Kommittén har hänvänt sig till Sveriges tekniska myndigheter och industriidkare med förfrågan, huruvida och i hvad mån desamma skulle vara hängade att inom resp. verk inrätta volontärplatser för det åsyftade ändamålet. Kommitténs arbeten hafva dock icke under året hunnit afslutas.

Arbetena inom de båda af Andra Sektionen förut tillsatta kommittéerna för utarbetande af bestämmelser angående elektriska hissar och för omarbetande af Sv. Teknologföreningens stadgar hafva under sistlidet år fortskridit, men icke heller under året kunnat afslutas.

Frågan om lämpligaste sättet för deltagande från föreningens sida uti den nordiska tekniskt hygieniska kongress, som är bestämd att hållas i Köpenhamn instundande sommar, har varit föremål för intresse och öfverläggning inom föreningen, ehuru beslut i frågan ej under året fattats.

Ordnandet och kompletterandet af föreningens bibliotek har under sistlidet år varit föremål för föreningens omsorg. Styrelsen har för sådant ändamål anmodat föreningens olika afdelningar att inkomma med förslag till nyanskaffning af tidskrifter och böcker.

Bland viktigare tekniska frågor af allmänt intresse,

som under året behandlats inom föreningen, synas ytterligare böra nämnas följande.

Såväl Afdelningen för Husbyggnadskonst som Afdelningen för Väg- och Vattenbyggnadskonst har behandlat de af riksbyggnadskommittén uppgjorda förslagen till ny bro öfver Stora Norrström, hvilken behandling i början af innevarande år resulterat i en skrivelse till styrelsen från förstnämnda afdelning, framhållande ur arkitektonisk synpunkt viktiga önskemål beträffande den nya bronns uppförande, hvilken skrivelse på afdelningens anhållan blifvit af föreningens styrelse till Kungl. Maj:t öfverlämnad. Afdelningen för Husbyggnadskonst har vidare af byggnadsdelegerade för det föreslagna rådhuset å kv. Eldkvarnen fått i uppdrag att uppgöra förslag till anordnande af pristäflan i o. f. nämnda byggnad. Den sedan flera år inom samma afdelning beaktade frågan om reglering af Stockholms stadsplan har under året diskuterats, hvarvid framhållits såväl bristerna i den nuvarande planen som önskvärdheten af en sakkunnig och opartisk utredning af alla sväfvande byggnadsfrågor, särskildt rörande monumentala byggnaders förläggande.

Inom afdelningen för Mekanik har under året bland annat diskuterats behofvet af ett maskinlaboratorium vid Tekniska Högskolan, hvarvid enhälligt uttalats önskvärdheten af, att snarast möjligt ett tidsenligt sådant måtte komma till stånd.

Afdelningen för Elektroteknik har under året fortsatt och avslutat behandlingen af den s. k. kraftöfverföringskommissionens betänkande och därmed gjort ett inlägg af genomgripande betydelse för landets elektriska anläggningar. Likaledes har frågan om koncessionsvillkor för elektriska spårvägar inom afdelningen varit föremål för diskussion. Den på dagordningen stående frågan om elektrisk drift af valsverk har under året tagit afdelningens intresse i anspråk och varit föremål för föredrag och diskussioner.

För utarbetande af förslag till normer för profning af elektriska maskiner och apparater har inom afdelningen tillsatts en kommitté, hvars arbeten dock icke under året kunnat afslutas.

Inom Afdelningen för Kemi och Bergsvetenskap har den under föregående arbetsår tillsatta kommittén för omarbetande för svenska förhållanden af Iron and Steel Institutes nomenklatur för metallografi fortsatt sitt arbete, hvilket dock icke under sistlidet år hunnit fullbordas. Med anledning af den internationella kongressen för tillämpad kemi, som kommer att hållas i Berlin instundande Juni månad, har afdelningen tillsammans med Kemistsamfundet tillsatt en kommitté, som har till uppgift att verka för allmänare tillslutning från svensk sida till den nämnda kongressen.

Då de med afsevärda kostnader förbundna arbeten af större och allmän betydelse, som på grund af remisser och uppdrag från offentliga myndigheter blifva Svenska Teknologföreningen anförtrorda, synas år från år växa, har styrelsen under sistlidet år ansett sig böra hänvända sig till Kungl. Maj:t med underdånig anhållan om ett statsbidrag för nämnda år af 5,000 kronor, på det att föreningen måtte sättas i stånd att motsvara de anspråk, som i växande grad fästas vid densamma. Kungl. Maj:ts svar å styrelsens anhållan har dock icke under året ingått.

Föredrag och diskussioner, som under året hållits inom föreningens sektioner och afdelningar, hafva refererats i Teknisk Tidskrift, hvarjämte utförligare meddelanden om

viktigare ämnen in extenso eller i sammandrag återgifvits dels i dess Allmänna afdelning, dels i fackafdelningarna.

Inom Teknisk Tidskrifts redaktion har den förändring inträffat, att prof. Walfr. Petersson med sistlidet års slut frånträdt sin befattning såsom medredaktör för Tidskriftens afdelning för Kemi och Bergsvetenskap och i denna befattning efterträds af civilingenjör John Köhler.

Vid föreningens allm. möte den 25 Mars 1902 blef den genom särskilda kommitterades försorg och under dess förvaltning insamlade Bobergsfonden, utgörande d. 31 December 1901 kronor 11,016: 91, till föreningen öfverlämnad.

Beträffande föreningens ekonomi hänvisas till närslutna tablåer öfver föreningens ekonomiska ställning vid årets början och slut samt dess inkomster och utgifter under år 1902. Med sistlidet år har den vid allm. mötet i November 1901 beslutade höjningen af års- och inträdesavgifterna för föreningens medlemmar samt af prenumerationsavgiften å Teknisk Tidskrift för icke-medlemmar börjat tillämpas med det resultat, att förstnämnda båda inkomstposter med omkring 5,000 kronor, och den sistnämnda med omkring 1,600 kronor öfverskjuta de i 1902 års utgiftsstat upptagna motsvarande beloppen. Utgifterna för Teknisk Tidskrift hafva äfven för år 1902 väsentligt öfver-

skridit de beräknade, nämligen med kronor 13,616: 31, men som inkomsterna för annonser och prenumeration utom föreningen äfven i hög grad öfverstigit det i staten upptagna beloppet, begränsas föreningens tillskott för tidskriften till kronor 10,698: 68. Afskrifningar å inventarier, bibliotek, osäkra fordringar hafva under året gjorts med tillsammans kronor 3,586: 99, hvaraf å sistnämnda post kronor 536: 04.

Föreningens fonder hafva under året ökat till ungefär det belopp, som i staten upptagts, ehuru allmänna fonden något minskats på grund af de gjorda afskrifningarna å inventarier och förlag af böcker.

Stockholm den 11 Mars 1903.

För Svenska Teknologföreningens Styrelse:

JOHAN PIHLGREN.

N. Kjellberg.

I samband härmed föredrogs följande

Revisionsberättelse:

Undertecknade, af Svenska Teknologföreningen utsedde att revidera föreningens räkenskaper för år 1902,

Föreningens ekonomiska ställning år 1902.

Tillgångar		Skulder			
den 1 Januari	den 31 December	den 1 Januari	den 31 December	den 1 Januari	den 31 December
38 78	736 40	29 921 94	31 813 82	Byggnadsfonden	2 900 —
33 887 25	36 804 18	2 200 —	2 900 —	Reservfonden	5 029 09
20 000 —	20 000 —	4 835 66	5 029 09	Polhemsfonden	2 800 25
53 926 03	57 540 58	2 692 55	2 800 25	Sandellska fonden	5 054 33
6 543 61	4 846 26	3 943 59	5 054 33	Byggnadssamf. donationsfond.	11 488 32
7 200 —	6 400 —	11 028 88	54 622 62	Bobergs-Fonden	59 085 81
2 500 —	2 500 —	54 622 62	5 288 59	Diverse skulder	1 174 26
9 700 —	8 900 —	5 288 59	15 190 69	Allmänna fonden	14 270 10
2 453 37	1 766 61	15 190 69			
2 479 49	1 476 72				
4 932 86	3 243 33				
S:a Kr. 75 101 90	S:a Kr. 74 530 17	S:a Kr. 75 101 90	S:a Kr. 74 530 17		

Föreningens inkomster och utgifter år 1902.

Inkomster.		Utgifter.	
Inträdesavgifter	1 390 —	Teknisk Tidskrift: Papper	7 304 65
Terminsavgifter	2 790 —	Tryckningskostnad	21 219 25
Årsavgifter	20 406 25	Ritningar och planscher	6 079 61
Teknisk Tidskrift: Öfrentliga anslag	3 000 —	Författarearfvoden	4 403 87
Prenumeration	6 649 97	Redaktionsomkostnader	12 165 28
Annoser	37 268 04	Expeditionsomkostnader	6 444 03
Årsavgifter för all framtid	46 918 01	Hyra och omkostnader för lokalen	6 312 07
Gåfva till Byggnadsf. Donationsfond	700 —	Diverse omkostnader	5 988 77
Räntor	1 000 —	Öfriga utgifter	199 68
Förlag af böcker	2 289 50	Afskrifningar	3 586 99
Öfriga inkomster	634 66	Fondernas ökning: Byggnadsfonden	1 891 88
Af Allm. fonden disponerade medel	1 118 38	Öfriga fonder	2 571 31
	920 59		4 463 19
S:a Kr. 78 167 39	S:a Kr. 78 167 39		

Stockholm 28 Februari 1903.

Gottfr. Boberg,
Kamrerare.

Granskad och med räkenskaperna öfverensstämmande befunden.
Stockholm den 23 Mars 1903.

And. Fredr. Wiking. C. F. Gimberg. Nils Ribbing.

få efter verkställd granskning härmed aflemna följande berättelse.

Den af styrelsen upprättade tablån öfver föreningens såväl ekonomiska ställning som utgifter och inkomster under år 1902 hafva vi funnit öfverensstämma med räkenskapsböckerna.

Förhållandet mellan inkomster och utgifter för Teknisk Tidskrift har under året ställt sig ännu ogynnsammare än under föregående år, ehuru inkomsten för prenumeration utanför föreningen, genom årsprisets förhöjning från 11 kronor till 13,75 kronor, ökat med omkring 1 200 kronor. Pappers- och tryckningskostnaderna hafva nämligen ökat i ännu högre grad. Revisorerna, som finna att en sålunda är efter år fortgående ökning i pappers- och tryckningskostnaderna utan motsvarande ökning i inkomsterna för tidskriften slutligen kan blifva menlig för föreningens ekonomi, anse därför att åtgärd bör vidtagas för att något stäffa denna tillväxt. Då nu det ogynnsamma ekonomiska resultatet huvudsakligast orsakats af den Allmänna Afdelningen af tidskriften, genom dess allt mer skeende utvidgning, synes oss enda verksamma åtgärden i berörda afseende vara den, att nämnda afdelning begränsas till sitt textomfång. En begränsning till ungefär samma arkantal, som den innehöll under revisionsåret, anse vi skulle utan olägenhet kunna åtminstone på försök bestämmas.

Beträffande själfva bokföringssystemet vilja revisorerna uttala önskvärdheten däraf, att för hvarje annonsör upplägges ett särskildt konto i hufvudboken eller i en för ändamålet afsedd afräkningsbok. Öfverskådlig och ordning skulle därigenom vinnas.

Vidare synes, som om samma goda ordning, som är gällande beträffande inkasseringen af termins- och årsavgifter, borde kunna bringas till tillämpning äfven beträffande en hel del af föreningens öfriga inkomster exempelvis sådana från prenumeration utanför föreningen. Revisorerna hafva tänkt sig den utvägen, att blanketterna till alla af räkenskapsföraren för dylika inkomster utfärdade kvitton vore sammanhäftade i böcker, samt utskrefves med underlagdt bläpapper, då ju utan extra arbete en kopia af kvittot kvarblefve hos räkenskapsföraren till nytta för honom själf och för revisorerna.

I öfrigt hafva böckerna blifvit genomgångna och siffergranskade utan att gifva anledning till anmärkning.

Föreningens egodelar äro i böckerna åsatta låga värden och fullt brandförsäkrade.

I kassafack hos Stockholms Intecknings Garanti Aktiebolag finnas förvarade föreningen tillhöriga Svenska Statens 3,6 % obligationer till ett nominelt belopp af 21 000 kronor. Hos samma bank finnes Bobergsfondens kapital insatt på kapitalräkning.

Då vi i öfrigt icke hafva något att erinra mot åtgärder eller räkenskaper, tillhörande revisionsområdet, få vi härmed tillstyrka full och tacksam ansvarsfrihet för 1902 års förvaltning.

Stockholm den 23 mars 1903.

C. J. Gimberg. And. Fredr. Wiking. Nils Ribbing.

I öfverensstämmelse med herrar revisorers förslag beviljades därefter Styrelsen full och tacksam ansvarsfrihet för 1902 års förvaltning.

Ingenjör C. G. Forsberg redogjorde därefter i ett in-

struktivt föredrag för Lagen angående ersättning för skada till följd af olycksfall i arbetet och för Riksförsäkringsanstaltens ställning härtill. Föredraget kommer att återgifvas i ett följande nummer af Tidskriften.

VATTENFALLSKOMMITTENS BETÄNKANDE.

(Forts från n:o 13.)

3. Om åtgärder för vattenkraftens tillgodogörande.

Kommittén frambhåller till en början de allmänna grunder, som tillämpats i Sverige under äldre tider beträffande användningen af statens vattenfall. Sålunda anföres, att vattenfall stundom användts för alstrande af kraft åt statens egna verk och inrättningar, men vanligtvis upplåtits åt enskilda antingen under nyttjanderätt eller med eganderätt. Nyttjanderätten var antingen arrenderätt eller ständigt besittningsrätt.

Hvad åter angår användningen af statens vattenfall, för närvarande anföres, att för statens egna behof användas endast Fristadsfallet, Räckstafallen och Tumbafallet för drifvande af respektive Carl Gustafs stads gevärsfaktori, Åkers krutbruk och Tumba pappersbruk. Vidare utarrenderas af Kungl. Domänstyrelsen 8 kvarnar med vattenfall, hvarjämte 25 vattenfall äro belägna å eller vid jordbruksdomäner, hvilka af Kungl. Domänstyrelsen äro utarrenderade. För särskilda ändamål äro 7 vattenfall på obestämd tid åt enskilda upplåtna. I öfrigt äro 28 vattenfall i större eller mindre omfattning af enskilda använda. Icke tillgodogjorda eller disponerade äro tillsammans 203 vattenfall.

Till ledning för bedömandet af den ställning staten nu bör intaga till frågan om tillgodogörandet af sina vattenfall redogöres därefter för några hufvuddrag af den moderna utländska uppfattningen, en redogörelse som ansetts vara så mycket mera af behovet påkallad, som man i utlandet redan hunnit att i lagstiftningen om vattenrätten samt hushållningen med de allmänna vattnen i flera viktiga hänseenden tillämpa den erfarenhet, som vunnits af nyare tekniska metoder för vattenkraftens tillgodogörande, särskildt vattenkraftens omsättande i elektrisk energi samt dennas fortledande på långa afstånd.

Förslag till allmän hushållningsplan för statens vattenfall.

Kommittén särskiljer sådana vattenfall, som för statens egna behof böra reserveras, och sådana, som åt enskilda kunna upplåtas.

Till den första gruppen höra sådana vattenfall, hvilka kraft kan komma att tagas i anspråk för att förse statens egna verk och inrättningar med ljus och kraft.

Men hit äro ock att hänföra sådana vattendrag och sådan vattenkraft, som inom en öfverskådlig tid kunna komma till användning för kommunikationsväsendets förbättring och tidsenliga utveckling.

Visserligen ha under senare delen af förra århundradet sträfvandena för kommunikationsväsendets utveckling i första hand gått ut på att bygga järnvägar. Men på allra sista tiden har åter uppmärksamheten riktats på behovet att ombygga och fullständiga förbindelsen mellan våra centralt belägna och synnerligen vidsträckt insjöar, särskildt Venern och Vettern. Förslag är sålunda redan utarbetadt till ombyggnad af farleden Trollhätte kanal, och behovet att tidsenligt utvidga och förbättra Göta kanal synes blifva allt mer och mer trängande. Men vid sådant förhållande